

משלת עבר-הירדן שמעה על נסיוני בין

כל תנועה של כנופיות, כדי שאפשר יהיה להתגונן לקראת ההתקפה.

אחת החוליות נשלחה משבט הקושמאן. בוקר אחד, כשנהגתי במכונית דרך מאהל קטן, ראיתי ערבי שוכב אפרקדן בצל אוהל. ידעתי שערבי זה היה צריך להיות אחראי לחוליית צופים ליד באר, 60 קילומטר בתוך שטח סעודי.

„מוזע אינך במקום שצוטחתי לשמור עליו?“ שאלתי. „היה לי משהו לסדר כאן,“ ענה בשחצנות. „חוף מזה, הוהאבים אינם מתקפים כרגע.“

היה זה יותר מדי. לא רק ששית החצפנות נועדה כדי להגן על השבטים, אלא ששולם עבור ביצועה מתקציב הלגיון. אלמלא ראיתי, היה בדואי זה מופיע בסוף החודש ודורש את משכורתו.

יתכן כי הייתי עייף ומתוח מרוב סירים מיגיעים. על כל פנים, איבדתי את סבלנותי, ניגשתי אל הגבר והסתחתי את אגרופי הקמוץ בפרצופו החצוף. אחר-כך ניגשתי למכונית ונסעתי הלאה.

כעבור שעה, בשווי באוהה דרך, ראיתי שלושה בדואים רוכבים לקראתי על גמלים. עצרתי את המכונית וירדתי אליהם. חשבתי שבפיהם בשורות מאחת התצפיות. אחד הרוכבים בעט בגמלו וקרב אלי בדהירה. תוך כדי כך שלף את רובהו מן האוכף, דרך אותו והיפנה אלי את קנהו.

„אתה היכיתי את אחי?“ צווח לעומתי.

עמדתי בלתי „מוזוין“, בשטח פתוח. גם לנהגי לא היה נשק. ראיתי פנים מזוקנים, מעוותים בכעס, מתקרבים אלי, ואז לפתע, מעד הגמל. ראיתי את הרכבו מרפה יד אחת מן הרובה ומנסה לייצב את הגמל. רגע זה הציל את חיי. שני הרוכבים האחרים התקרבו לחברם, הרגיעו אותו.

עתה כבר הייתי אני מרוגז. „היכיתי את אחי, וגם אותך אלמד לקח!“ צעקתי לבחור.

***

הבדואים דומרים לקח

מזינה קידומטרים מן המאהל חנתה יחידה צבאית קטנה ובראשה קצין בריטי. שאלתי ממנו שלוש משאיות מלאות חיילים ויחד אתם הרתית חזרה למאהל הקושמאן.

עקפנו את האוהלים ופנינו לעבר שלושה עדרי גמלים שרעו בסביבה. תימרנו את המכונית בעיגול עד שכל הגמלים היו מרוכזים לפנינו. אז פנינו חזרה למחנה הצבאי, כששללנו החי רץ לפנינו. מסרתי את הגמלים לשמירה בידי הצבא ונסעתי לואדי סמוך לאכול ארוחת צהרים. עתה היתה רשות הדיבור בידי הבדואים; היכיתי בסבלנות להתפתחות.

כעבור שתיים, התקרבה קבוצה של בדואים רכובים. הם ירדו מגמליהם, ניגשו אלי בצעדים מדודים. „סלאם עלייכם!“ בירכוני.

נהגי פרש שמיה על החול והזמנתי את אורחי לשתות תה. אם לדון לפי מלל הנימוסים שהשמיעו, אפשר היה לחשוב שסתם נקלעו לחברתי, ללא כל כוונה. ידעתי אחרת. לבסוף פתח זקן התבורה: „יא סיד, הצדק אתך. הקושמאן עשו טעות גדולה. אבל למה אפשר לצפות מבדואים חסרי תרבות? ואילו אתה, יא סיד, איש נאור. והסליחה היא מידת האנשים הגדולים.“

נערתתי לבקשתם והודעתי כי אחזיר את הגמלים. „ושה ישמש לכם אוהרה להבא!“ הוספתי. הם הבינו כי עתה כבר פעל בשם הממשלה אדם שהבין את נשמת הבדואים וידע איך להתנהג אתם.

***

אני מחפש מתנדבים

יורי באזור הגבול של שבטי חויית ארך כחודשיים. עתה הגעתי למסקנה עם הדרך היחידה שבה אפשר יהיה להגיע לתוצאות כלשהן עם החיילים היא להוציא מאורם את אנשי הצבא הסודי. נוסף לשניאת הבדואים לחיילים, היה גם גורם חשוב אחר שדחה אותי להחלטה: החיילים הברברים לא היו נתונים תחת פיקודי. הדבר היה בודאי גורם לסיכסוכים ואי-הבנות והיה מוריד את ערכנו בעיני בני ה שבטים. כי אני חייתי במכונית, בלב המדבר ואילו מפקדי ה צבא הבריטי ישבו בעמאן או בירושלים. על כן טבעי היה שהשקפותינו ושיטותינו תהיינה שונות זו מזו.

בכל זאת היו רגשותי מעורבים בראיתי את אבק המכונית הצבאית האחרונה ועלם באופק המערבי. שלושה קילומטרים מזרחה ממני השתרע קו הגבול הסעודי ומאחוריו אולי הצ' טופפו שבטי הוהאבים הנוראים. לפני ומסביבי רעו עדרי החיילים. עמאן שכנה 200 קילומטר מאחורי ולא היה לי רשות כל אמצעי קשר אתה — מלבד הביואיק שבו חייתי ונסעתי.

ביליתי חלק ניכר מזמני בסיוור בין המאהלים. ניסיתי ל שכנע את השבטים כי לא יוכלו להתקיים אם ימשיכו להת גרות גם באבן אל-סעוד וגם בממשלתם הם. הפתרון היחיד שנראה לי, היה כי השבטים יחזרו למצואן על פשיטות שוד מעבר לגבול ויתארגנו להגנה. בצורה זו היו שורבים את מעגל הקסמים של התקפות והתקפות-נגד.

למטרה זו, הייתי מוכן לגייס חיילים מבין החיילים עצמם. השבטים קיבלו את דעתי. אולם כאשר להתגייס כחיילים — חס וחלילה! הם לא יכלו עדיין להשתחרר מן הדעה כי הממשלה היא אויבתם המרה.

כאשר עזבו החיילים הבריטיים, היה הכוח הצבאי שנותר בשטח מורכב ממני ומעבד כושף מערב הסעודית. כעבור ימים ספורים, בשבתי בשמש באחד הערועים, ראיתי שתי דמויות מתקרבות אלי: אחת גבוהה מאד, השנייה נמוכה מאד. לי שמחתי הרבה גיליתי כי היא אלה שני חיילים בדואים, ששירתו תחת פיקודי בחייתי בעיראק. הם עזבו את תפקידם כדי לחפשני ולהצטרף אלי.

***

„היכיתי את אחי!“

עירבתי תוכנית, לפיה שיגרתי חוליות צופים מבני השבטים לשמור על כל הבארות לאורך הגבול, בצד הסעודי. תפקידם של הצופים היה להודיע לשבטים מיד על

אלף בדואים נהרגו

יחס החשרני והמרדני של תושביה, לא היה הסכנה היחידה שאיימה על קיום המדינה החדשה. המד בריות ונתי המדבר של מרכז ערב שוב רתחו כמקרה. השב טים הנודדים של חצי האי ערב, שתמיד היו גורם של תסיסה והתפשטות, שוב היו מוכנים לתווה. גם הפעם דחפה אותם הקנאות הדתית הקיצונית.

מן העבר השני של הגבול הסעודי הצטופפו שבטי ה הוהאבים, שראו בשאר המוסלמים כופרים בעיקר, הנגררים אחרי פיתויי השטן. הם היו סכנה רצינית לעבר-הירדן.

כך קרה שבי-1920, בצאתי ממחנה חיל האויר המלכותי בעמאן פגש נהג משאית אנגלי פלטים שנהרו העירה מכפ ריהם. „הוהאבים מתקפים! הוהאבים מתקפים!“ צעקו הבורחים.

נהג לא הבין מה קרה בדיוק אך, ליתר זהירות, חזר לבסיסו. מטוס סיור יצא לראות מה גרם להתרגשות, גילה מחנה אדיר של רבבות בדואים סעודיים מתקרבים לפרברי הבירה. מיד הוזעקו מטוסי-קרב ומכוניות משוריינות. בקרב קצר, שבו נהרגו קרוב לאלף מתקפים, חוסלה סכנת הפלי שות הוהאביות הרציניות.

המדך והחייל. האמיר עבדאללה משוחח עם אחד מקציני הלגיון הערביים, בשעת סיור בבסיס אימונים של הלגיון. למרות שלא התערב בניהולו המעשי של הלגיון, התעניין האמיר בכל דבר שנוגע לצבא.

אולם בזאת לא הושב השקט למדבר. כנופיות שודדים עב רו את הגבול משני צדיו, בשורה אינסופית של התקפות ופעולות תגמול. צבא בריטי במספר רב רוכז על הגבול, לפי דרישתו של המלך איבן אל סעוד. אך לשטא. ההתקפות והשוד נמשכו.

***

אני יוצא לשטח

ק בי-1920 החליטה ממשלת עבר-הירדן לשים קץ למצב זה. עד אז לא היה קיים כל מנגנון שישליט סדר בין שבטי הבדואים הפזורים על פני רוב חלקי המדינה. בגלל נסיוני בשטח זה בעיראק, הציעה לי ממשלת עבר-הירדן משרה בלגיון הערבי, בתפקיד מיוחד: לשים קץ להתנפול יות בין השבטים. הנעתי לעמאן בנובמבר של אותה שנה.

באותו זמן היה פיק באשא בחופשה באנגליה. התגוררתי בבית הציב הבריטי וניגשתי להכין הצעת תקציב להקמת יחידה מיוחדת בת 90 איש, שיגויסו מבין אנשי השבטים. פעולתי הרשמית הראשונה היתה לקנות מכונית פרטית ולצאת לסיור בשטח.

מצבי היה משונה במקצת. לא היתה לי כל סמכות לתת פקודות למישהו ובהיותי לבוש אורחית הביטו עלי אנשי הצבא כסתם טרדן. אולם מאחר שכל שליח רשמי מטעם הממשלה היה מעלה את שדום של השבטים, החלטתי בכל זאת להמשיך את סיורי במעמדי המשונה.

כך ביליתי כמה שבועות במכונית, בלחית נהג ומורה דרך בדואי. עברתי במאהלים, לנתי במחנות רועים ושמעתי את טענותיהם. הם הסבירו לי כי לא יוכלו לשבת בחיבוקי-ידים כשאין איש מפריע לשודדים מעבר לגבול להתקוף ולשודד אותם. „החיילים האנגלים כאן רק שומרים שאנחנו לא נעבור את הגבול,“ טענו, „מה שהסעודים עושים לא איכפת לצבא.“

***

„היכיתי את אחי!“

עירבתי תוכנית, לפיה שיגרתי חוליות צופים מבני השבטים לשמור על כל הבארות לאורך הגבול, בצד הסעודי. תפקידם של הצופים היה להודיע לשבטים מיד על

הנעתי למחנה המלכותי בבוקר והוכנסתי מיד ל אוהל קטן, בו ישבו הנסיכים עלי ועבדאללה, בנו הבכור והשני של המלך חוסיין. לאחר המתנה קצרה, נקראתי ל הופיע בפני המלך. בדרך פגשתי שני עתונאים אמריקאים ש יצאו מראיון. מלבדם, נראו תיירים רבים משוטטים על פני המחנה, מצלמים כל דבר שנראה להם ציורי.

הוכנסתי לאוהל מוגבה וארוך. בקצהו ישב המלך על במה מוכה. אחד העוזרים הושיב אותי לרגלי הבמה. מימין ל מלך, ראיתי לפני אדם צנום, בעל זקן-מידות לבן שהגיע עד תוהו. כך בודאי נראה בשעתו אברהם אבינו.

הוא פתח בשאלה שיגרתית, בקול רווי נימוס משועמם: „מנין באת?“

הוא היה כנראה עייף מניהול שיחות תפלות עם אירופאים שבאו לראותו מתוך סקרנות. „מעיראק,“ השבתי.

„באיריזן או במכונית?“ התעניין הוד מלכותו בנימוס. „על גבי גמל, הוד מלכותו,“ עניתי.

„גמל? ספר לי! ספר לי את כל הפרטים!“ ציווה. נעניתי ברצון, וכאשר, עם תום הסיפור, הופיע אחד

תוצרת בית. שני המשוריינים הנראים ברקע יוצרו בבית-חרושת גרמני ביפו וליוו אותנו בפלישה לעיר אק. החיילים לבושים קסטים של בני-מדבר בדואים.

משרתים והגיש ספלי קפה מר, קרא המלך לעומתו, בהצביעו לי: „וואללה, זה בדואי!“

היתה זו המחמאה הגדולה ביותר ששמעתי עד אז בימי.

***

כך נוסד הלגיון

אחר שזהו סיפורי האישי במידה שהוא נוגע ל הלגיון הערבי, אתעכב כמובן על נסיונותי האישיים. אם אאכתוב באריכות על שנותיו הראשונות של הלגיון, לא זיה זה מפני ששנים אלה לא היו חשיבות, אלא פשוט מפני וא לא הייתי קשור עדיין אתו.

הלגיון הערבי נולד בי-1920, ככוח של 100 איש. תוך שנה, נה כבר 1000 איש. הוא אורגן כצבא על כל ענפיו, עם תי פלוגות רגלים, שתי מחלקות פרשים, פלוגת תותחנים תחת קשר. מפקדו היה פיק באשא. קולונל אנגלי ששירת בצרים והשתתף עם לורנס בשיחרור ארץ-ישראל וסוריה ידי התורכים.

במרוצת הזמן צורפו גם כוחות המשטרה למפקדת הלגיון ופקודיו הבטחון בכללותם נסרו לידי. תחילה התייחסו י שבי עבר הירדן, ובעיקר בני השבטים, כחשד מהול-איבה וזח חדש זה. הם ראו אורגן עמאן אויב, שאיים על עצ אוחם עתיקת הימים. רק בקושי יכלו קציני הגיוס למצוא יעמים מבני המקום שייסכימו לשרת בלגיון. בתקופה מסר זת אף נאלצו לגייס ערבים מבני פלסטין. אולם כעבור זמן לצו לפטרם, כי אלה היו בוגדים וחסרי משמעת.

היו גם בעיות קשות אחרות. ללגיון לא היו בנייני מגורים, זסנים או אורחות. לא היתה לא אף מכונית אחת ואילו יצב הכספי של הממשלה החדשה היה בני רע ו-איראפשר ה לאסוף את המסים ולהשליט סדר במדינה. ואילו הצבא לא ל היה להשליט סדר לפני שזוייד ואומן כראוי — כלומר, ני שהוצא עליו כסף רב.

הכסף נתקבל בצורת תמיכה ממשלת בריטניה. גם אז לא ז הכל חלק. משך חודש אחד, למשל, נאלץ פיק לשלם את שכורות מכיסו וכשאור כספו, טילגרף אל הלודר טרנ ורד, ממיניסטריון האויר הבריטי. הכסף הומצא — ואתו פה על כי פיק לא השתמש בפנייתו בצניורות המקובלים.